

Πειράματα τέχνης

Φαίνεται πως όλα είναι θέμα χημείας, ακόμα και η τέχνη. Η νέα εικαστικός Μαρία Φραγκουδάκη κατασκευάζει πρωτότυπα τρισδιάστατα έργα, μελετώντας την ύλη και τις ιδιότητές της.

Της **Σελάνας Βροντή**

Στην οδό Νίκης, τον ανηφορικό δρόμο που συνδέει το Σύνταγμα με την Πλάκα, υπάρχει ένα όμορφο σομόν νεοκλασικό με σφραγισμένα γκρι παραθυρόφυλλα. Είναι το Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος. Αν και έχω περάσει πολλές φορές απέξω, δεν έχει τύχει να το επισκεφτώ. Αφορμή να περάσω το κατώφλι του στάθηκε η έκθεση «FORM/Less» της νέας καλλιτέχνιδος Μαρίας Φραγκουδάκη. «Με προσκάλεσε η Saranna Biel Cohen, μια Αμερικανοεβραία επιμελήτρια που συνεργάζεται με το μουσείο. Υπάρχει τάση τα εβραϊκά ιδρύματα να παρουσιάζουν μη Εβραίους εικαστικούς».

Το Εβραϊκό Μουσείο, που ιδρύθηκε το 1977, διαθέτει μια πλούσια συλλογή με χιλιάδες αντικείμενα που αποτυπώνουν τη μακρόχρονη ιστορία των Ρωμανιωτών και Σεφαραδιτών. Ορισμένα από τα έργα της Μαρίας εκτίθενται ανάμεσα στα εβραϊκά κειμήλια, προκαλώντας έναν ενδιαφέροντα διάλογο, αλλά ο κύριος όγκος της δουλειάς της βρίσκεται στον τελευταίο όροφο του ιδρύματος, όπου υπάρχει ένας μικρός εκθεσιακός χώρος, πλάι σε μια βιβλιοθήκη.

«Πήγαινα και μελετούσα τα εκθέματα του μουσείου. Αφουγκραζόμουν τον χώρο. Με ενέπνευσαν τα χρώματα και

τα υλικά, όπως τα υφάσματα, το ξύλο, το μάρμαρο», αποκαλύπτει η 33χρονη Ελληνίδα εικαστικός, που ζει και εργάζεται στη Νέα Υόρκη. «Τυχαίνει να έχω πολλούς φίλους Εβραίους. Δουλεύοντας το πρότζεκτ, ήρθα πιο κοντά τους, γνώρισα την κουλτούρα τους. Μου ανοίχτηκε ένα καινούργιο κεφάλαιο γνώσης», λέει.

Οι πίνακες ζωγραφικής της Μαρίας μοιάζουν περισσότερο με γλυπτά. Για παράδειγμα, σε έναν από αυτούς σχηματίζεται ένα λευκό στεφάνι από πριονίδι, σε έναν άλλο υπάρχει κολλημένο επεξεργασμένο σχοινί, ενώ σε κάποιον τρίτο εξέχουν γύψινα εξογκώματα που μοιάζουν με πετρούλες. Είναι σαν η καλλιτέχνις να παλεύει με τον καμβά, σαν να κάνει πειράματα με τα υλικά. «Μου αρέσει να εξερευνώ πώς μέσα από την ύλη μεταδίδονται ιδέες και συναισθήματα», τονίζει η ίδια, που έχει επηρεαστεί από το Process Art, ένα κίνημα στη δεκαετία του '60, το οποίο έδινε έμφαση περισσότερο στη διαδικασία παραγωγής παρά στο τελικό αποτέλεσμα, το δημιουργημένο έργο. Πάντως, πολλά από τα ζωγραφικά έργα αυτής της σειράς δείχνουν «ταλαιπωρημένα». Έχουν τρύπες, σχισίματα, «πληγές», «μυρίζουν» πόνο, υποδηλώνουν την κα-

ταστροφή. Τη ρωτώ αν την επηρέασε η τραγική ιστορία του Ολοκαυτώματος. «Υπάρχουν συνειρμοί, αλλά δεν θέλω να το υπογραμμίζω».

Η Μαρία Φραγκουδάκη έχει στο ενεργητικό της αρκετές ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ξεχωρίζει το Score Miami και το ιστορικό «Summer Exhibition» του Royal Academy of Arts του Λονδίνου, στο οποίο συμμετέχουν ανερχόμενοι και καταξιωμένοι καλλιτέχνες απ' όλο τον πλανήτη (η εικαστικός επιλέχθηκε ανάμεσα σε 12.000 αιτήσεις). Αυτό όμως που μου κάνει εντύπωση στο βιογραφικό της είναι οι σπουδές Χημείας. «Πάντα ζωγράφιζα, δεν αισθανόμουν όμως την ανάγκη να το μοιραστώ με κανέναν. Όταν έφτασε η στιγμή να σπουδάσω, επέλεξα τη Χημεία. Η περιέργειά μου για την ύλη και τη σύσταση των χρωμάτων με οδήγησε προς αυτή τη θετική επιστήμη, την οποία έβρισκα συναρπαστική. Ηθελα να καταλάβω πώς λειτουργούν τα πάντα γύρω μου. Γιατί, για παράδειγμα, δεν ταιριάζει το λάδι με το ακρυλικό; Η Χημεία ήταν ένας άλλος κόσμος, όπως και η ζωγραφική», λέει και στη συνέχεια μου εξηγεί πώς οι δύο αυτοί «κόσμοι» έγιναν ένας. «Πήγα λοιπόν να σπουδά-

↑ Η Μαρία Φραγκουδάκη έχει κάνει μια σειρά έργων που λέγονται Bedsheets. Η καλλιτέχνις επεξεργάζεται τον καμβά με τέτοιο τρόπο, που να θυμίζει σεντόνια. Η έννοια του κρεβατιού παίζει σημαντικό ρόλο στη δουλειά της. Συμβολίζει το ζευγάρι, την οικογένεια, τον κύκλο ζωής.

σω στο Λονδίνο. Τα απογεύματα παρακολουθούσα παράλληλα μαθήματα ζωγραφικής». Με το πέρασμα του χρόνου η νεαρή φοιτήτρια συνειδητοποίησε ότι ήθελε να αφοσιωθεί στην τέχνη. «Ενιωθα σαν τον χημικό στο εργαστήριο, που όσο περισσότερο πλησιάζει την ανακάλυψη, τόσο πιο πολύ παθιάζεται με το αντικείμενό του».

Ωστόσο, μετά τις σπουδές της, εργάστηκε για δύο χρόνια σε φαρμακευτικές εταιρείες, ώστε να «μαζέψει χρήματα και για να μπορεί να συντηρεί τον εαυτό της». «Η Χημεία μου έδωσε τις γνώσεις που χρειαζόμουν. Όμως δεν ήθελα τίποτα πια να μου "τρώνει" χρόνο από τη ζωγραφική». Παίρνοντας την απόφαση να μπει ενεργά στον εικαστικό χώρο, επιστρέφει στην Ελλάδα. «Στην πρώτη γκαλερί που έδειξα το πορτφολιό μου ήταν η Σκουφά. Το ίδιο απόγευμα ζήτησαν να επισκεφτούν το ατελιέ μου. Η πρώτη ατομική ήρθε αβίαστα».

Η εικαστικός μοιάζει γλυκιά και εύ-

θραυστη, αλλά κρύβει μέσα της μεγάλη δύναμη. Είναι άνθρωπος που ξέρει τι θέλει, βάζει στόχους και τους ολοκληρώνει. «Είπα στον εαυτό μου πως, αν πουλήσω τα έργα της έκθεσης, θα φύγω αμέσως για τη Νέα Υόρκη». Οπέρ και εγένετο. Ξεπούλησε και μέσα σε τρεις εβδομάδες μετακόμισε στο Μεγάλο Μήλο. «Όταν πρωτοήρθα, δεν γνώριζα κανέναν. Έκανα airbnb και ζούσα από το ένα σπίτι στο άλλο, με προσωρινή βίβα. Δεν ξέρω αν θα είχα τις αντοχές να το κάνω αυτό σήμερα», μου εκμυστηρεύεται.

Τον πρώτο καιρό της διαμονής της άρχισε να παρακολουθεί μαθήματα καλλιτεχνικών, στο NYU, στο School of Visual Arts και στο Parsons, στο πλαίσιο των προγραμμάτων διά βίου μάθησης. «Ήταν η πιο καλή κίνηση που έκανα ποτέ. Μπήκα γρήγορα στον κύκλο της τέχνης. Ηρθα σε επαφή με καλλιτέχνες, επιμελητές, ακαδημαϊκούς». Η δουλειά της άρχισε να αλλάζει άρδην. Το 2013 η Μαρία έκανε μια ατομική σε μια γκαλερί

στο Tribeca με θέμα τους υπερήρωες. Η έκθεσή της πήγε καλά. «Στην Αμερική, οι super heroes είναι δημοφιλείς. Ηρθαν και αρκετοί συλλεκτές κόμικ – εκ των υστέρων έμαθα ότι ο πατέρας του ιδιοκτήτη ήταν εκείνος που σχεδίασε τον Μπάτμαν. Ασχολήθηκα με το συγκεκριμένο θέμα γιατί πιστεύω ότι, για να επιβιώσει κανείς στην Νέα Υόρκη, χρειάζεται υπερδυνάμεις».

Πώς είναι σήμερα η νεοϋορκέζικη εικαστική σκηνή; «Είναι ένας κόσμος από μόνος του, που χωρίζεται σε περιοχές. Μοιάζει σαν ένα τεράστιο επιτραπέζιο παιχνίδι, που απαιτεί φοβερή στρατηγική. Παρότι υπάρχει υποστήριξη από τους ανθρώπους του χώρου, δεν είναι εύκολο να πάρεις μέρος στο παιχνίδι. Σου παρουσιάζονται ωστόσο πολλές ευκαιρίες που σιγά σιγά σου επιτρέπουν να "ξεκλειδώσεις" τη Νέα Υόρκη». ■

Info: Η ατομική έκθεση της Μαρίας Φραγκουδάκη, σε επιμέλεια της Saranna Biel Cohen, φιλοξενείται στο Εβραϊκό Μουσείο έως τις 14 Νοεμβρίου.

↑ Η Μαρία φωτογραφίζεται μπροστά από έναν πίνακά της. Η εικαστικός χρησιμοποιεί διαφορετικά υλικά, που περιλαμβάνουν λάστιχα, γύψο, ύφασμα, μονωτική ταινία, κλωστές, σχοινιά και χρώμα. Δίπλα, δύο καινούργια αφηρημένα έργα της: επάνω η «Μορφή» (μελάνι, βερνικόχρωμα και ακρυλικό χρώμα σε καμβά) και κάτω η «Περιπέτεια» (Bubble wrap, μεικτή τεχνική και ακρυλικό χρώμα σε καμβά).

